

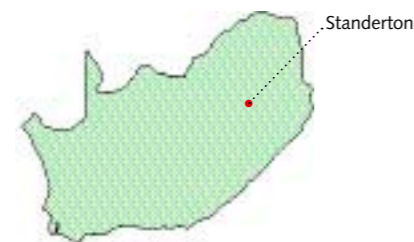
Honderddertig melkkoeien en vijfhonderd stuks vleesvee op bijna tweeduizend hectare is voor Nederlandse begrippen een extensief bedrijf. Maar de Zuid-Afrikaanse David Crookes ziet zich toch genoodzaakt om heel intensief te boeren vanwege waterbeperkingen.

Het is begin maart en de snijmais is rijp. Op Copperleigh Holsteins zijn Crookes' werknemers druk met inkuielen. Een deel van de gehakselde mais gaat tijdelijk rechtstreeks naar de koeien, als noodgreep omdat de ingekuielde soja op is, vertelt David Crookes. Hij verbouwt 300 hectare mais, 50 hectare soja en 10 hectare voersorghum. 'De hoog-productieve koeien krijgen normaliter per dag 12,3 kilo krachtvoer met een eiwitgehalte van 21 procent, 2,6 kilo maiskuil, 6 kilo sojakuil, dat is een vrij nat product, 0,8 kilo geëxtrudeerde soja, 1,7 kilo katoenzaad, een kilo melasse en 3,8 kilo hooi voor de penswerking', somt hij op. 'En er gaat ook nog vijf liter water doorheen.'

De melkveehouder heeft de tmr-cijfers precies in zijn hoofd zitten omdat dat is waar de koeien het mee moeten doen. Weiden is namelijk geen optie. Op de weerbarstige grond van Copperleigh Holsteins nabij de Zuid-Afrikaanse plaats Standerton groeit geen mals groen weidegras, maar alleen het harde, stengelige eragrostisgras, een grassoort die verwant is aan de graansoort teff.

Irrigeren geen optie

'Het is hier te heet en te droog om de koeien te laten grazen', legt de veehouder uit. 'Er valt hier gemiddeld 450 tot 750 millimeter regen per jaar.' Irrigeren

Zuid-Afrika

is geen optie. Het bedrijf beschikt wel over een natuurlijke vijver, maar die is vrij ondiep en mag van overheidswege – het is een waterwingebied – niet worden vergroot. Dit oppervlaktewater wordt alleen gebruikt voor het bonsmarvleesvee.

Daarnaast kan Crookes op twee plekken op zijn bedrijf zijn eigen grondwater omhoogpompen. 'Water is voor ons bedrijf de beperkende factor', geeft de veehouder aan. 'Ik zou wel meer koeien wil-

David Crookes: 'Ik zou wel meer koeien willen houden, maar als je geen water hebt, houdt het op'

len houden, maar als je geen water hebt, houdt het op.'

David (51) en zijn echtgenote Alvera (46) Crookes kiezen daarom voor een intensieve vorm van melkveehouderij. Van de 1978 hectare is 1220 hectare (gras en maisstoppels) bestemd voor de bonsmarvleeskoeien. De Copperleighmelkkoeien blijven jaarrond bij huis. Achter de melkstal hebben ze zes hectare speelveld tot hun beschikking en daar lopen ze dag en nacht. Als het te heet wordt, kunnen ze de schaduw opzoeken onder een afdak, of binnen in de wachtruimte. Voeren gebeurt ook buiten. Langs het pad staan lange voergoten waar de voermengwagen het voer in lost.

De 130 koeien worden groepsgewijs ge-

molken, drie keer per dag. De werknemers draaien een drieploegendienst; er staan steeds drie man in de tienstands swingovermelkstal van DeLaval. De koeien geven gemiddeld 10.500 tot 11.000 liter bij een gemiddelde tussenkalf tijd van 399 dagen. Met rond de 3,75% vet en 3,20% eiwit liggen de gehalten wat onder het Zuid-Afrikaanse gemiddelde van 4,09 en 3,42. Landelijk ligt de productie op de stamboekholsteinbedrijven op 9285 kilo melk.

Zelf celgetal bepalen

Mede dankzij het drie keer daags melken is het celgetal mooi laag. 'Het hele vorige jaar zaten we gemiddeld op

230.000', geeft hij aan. Om de overdracht van kiemen tussen koeien te voorkomen worden de uiers in principe niet schoon-gemaakt – de uierdoeken vormen dan een risico – maar worden de tepelbekers met een spray ontsmet voordat de koe wordt aangesloten. Bij elke koe wordt maandelijks met een doe-het-zelfkit een celgetalbepaling gedaan, en verder kiest Crookes stieren die goed scoren voor uiergezondheid.

Aan de koeien die aan het voerhek staan, is goed te zien dat Crookes in de 26 jaar dat hij bezig is met fokkerij nooit heeft toegegeven op de uiers. De krachtige ophangbanden en goed geplaatste achterspenen vormen een mooi plaatje. Zelfs bij een twaalf jaar oude Aerostardochter met een levensproductie van bijna 120.000 kilo hangt de uier nog damesachtig strak boven de hak.

Melkprijs van 25 eurocent

Crookes' koeien hoeven van hem niet hoog te pieken, maar ze moeten de productie wel volhouden. En het oog wil ook wat. 'Ik houd wel van een koe die een beetje scherp in de voorhand is. En ze mag wat hoogte hebben', zegt hij. Alle koeien van Copperleigh Holsteins worden gekeurd door het Zuid-Afrikaanse

In de tienstands swingovermelkstal werken steeds drie man

stamboek Holstein SA. Met een gemiddelde exterieurscore van 113 staat de melkveestapel in de top tien van het Zuid-Afrikaanse klasment. De muren van het kantoor getuigen van diverse keuringssuccessen.

In het koppel lopen dochters van Juror, Duster, Aerostar, Rudolph, Celsius en Webster. Op dit moment gebruikt Crookes onder meer de Semex-stier Buckeye, Toystory uit de stal van CRI en verder de Addisonzoon Veazland Mari-

on, de Canadezen Braedale Freelance en Goldwyn en CR Delta's Olympic.

Voor de melk ontvangt Crookes 2,98 rand per liter, omgerekend 25 eurocent. Per koe per dag ligt de voerwinst op 31 rand, omgerekend is dat 2,50 euro, maar ook in Zuid-Afrika zijn de prijzen voor brandstof, kunstmest en stroom hard gestegen.

Copperleigh Holsteins doet het desondanks goed. Het bedrijf is de laatste jaren door regionale en landelijke organisaties van melkproducenten, de agrarische pers en een supermarkt diverse keren benoemd tot melkveebedrijf van het jaar. Het levert Copperleigh Holsteins vooral veel naamsbekendheid op. Crookes wordt regelmatig benaderd door collega-veehouders die jongvee en vaarzen van hem willen afnemen.

Gineke Mons

David Crookes werkt in Zuid-Afrika 'intensief' met 130 koeien op 2000 hectare

Water beperkende factor

De koeien krijgen het gemengde rantsoen buiten in voergoten

